

A legtanulságosabb e téren az a példa, amit ne künk Ausztrália, s nevezetesen New-Zealand gyarma társadalmi és politikai fejlődése nyújt; és pedig azért, mert ez a földrész jelenleg teljesen a feminizmus uralma alatt áll. Új-Zealand már húsz év óta élvez a nők aktív választójogát, — mihez később a passzi is hozzájárult. És miként Alfred Manes az ő érdeke könyvében («Der soziale Erdteil») leírja, ez a feminizmus nem ártott az ausztráliai nőnek, nem fosztott meg nőiességétől, sőt még a háziasság sem szenvedett alatta, mert az ausztráliai középosztályú nő — már cselédhiány miatt is — több és nehezebb háztartás munkát végez, mint európai osztálytársa, — de nem ártott a new-zealandi parlament törvényhozásának, — sőt annak etikai értékét határozottan emelte.

Mert, bár a nevezett utazó, ki e tekintetben kissé skeptikus, kételkedik azon, vajjon a házasságkötési gyarapodását, a törvénytelen születések és a gyermek halandóság csökkenését és a politikai tevékenység irán való fokozódott érdeklődést lehet-e összeköttetésben hozni a nők politikai és törvényhozási tevékenységévé — miként ezzel az ausztráliai nők dicsekszenek, — egyet Alfred Manes sem tagadhat, azt t. i., hogy a nők politikai tevékenysége egyenes arányban áll a; alkoholtömegmérgezés leküzdésével.

És nézetem szerint már ezzel is igen sok van mondva, már ez magában is nagy erkölcsi érdemi mert ezzel együtt jár a társadalom erkölcsi színvonalának emelése, ezzel együtt jár a kriminalitás csökkenése és a prostitúció és leánykereskedés megfékezése.

És ugyanezeket a tapasztalatokat tehetjük Amerikában. Nagyon érdekes az, amit Jean Finot szép könyvében («Préjugé et Probleme des Sexes») erre nézve olvasunk. Finot kívánta tudni Amerika híres főpapjának Msgr Ireland St. Paul érsekének véleményét a női választójogra vonatkozólag. Az érsek erre ezt válaszolta: »Hogy mit jelent a nők politikai tevékenysége, azt legjobban illusztrálja az az esemény, mely nem régi ben Wyoming egyik városában végbement. Ebben a városban t. i. már évek óta tárgyalták az alkoholizmus veszélyes pusztításait, és a városi tanács sokat foglalkozott a korcsmalicencia kérdésével és a részegeskedés kihágásának büntetésével, de eredmény nélkül. Azon közben a városka nőt választott meg polgármesternek. Amint ez hivatalát átvette, első teendője volt a korcsmákat bezáratni. A dolog nem ment egészen alkotmányosan és néhány hónapig volt is miatta nagy lárma a saloonkeeperek és a saloonhabituék részéről, de a város csak azon vette magát észre, hogy a sok durvaság, rendetlenség és a részegesek csendháborító gázrázdálkodása megszűnt, és a város józan közvéleménye ezt halálával vette tudomásul.«

S azonkívül kétségtelen, hogy a szociális törvényhozás, a növédelem — s ezzel az erkölcsiség védelme — de az erkölcsi züllés veszedelmében álló fiatalság védelme is a nők politikai tevékenységének rendkívül sokat köszön. Judge Lindsey, a fiatalok bíróságának kezdeményezője mondja, hogy a coloradói választópolgárnők segítségével nélkül ő ezt az intézményt soha sem létesíthette volna, — a férfiak t. i. megbuktatták volna ezt az idealista ábrándozót. A fiatalok bíróságának humánus intézményét, mely a tévedést nem megboszulni, hanem gyógyítani van hivatva, a coloradói feminista nőknek köszöni az egész művelt világ. Azért minden erkölcsbarát csak örömmel üdvözli az etikai alapon álló feminista mozgalmat.

Feminizmus és közerkölcs.

Írta: DR. GIESSWEIN SÄNDÖR orsz. képviselő.

Minden szociális mozgalom egyszersmind erkölcsi irányzattal is bír. Még azok is, akik elméletben a történelmi materializmus alapján állanak, kik minden etikai ideológiát a gazdasági viszonyok függvényének tartják, szociális küzdelmeikben a társadalmi igazságtalanságok ellen, tehát etikai értékek mellett üzennek hadat. Verso la giustizia sociale, ezt a címet adta Achille Loria szociológus tanulmányai egyik gyűjteményének, s vajjon nem az etikai igazságosság fele törekvés rejlik-e minden mozgalomban, mely a munka és individuum szabadságát, az elnyomottak és kiszorítottak felszabadítását, magasabb szociális miliő megalkotását tűzte ki céljául?

Ezzel én nem azt akarom mondani, hogy ami mögöttünk van, az mind igazságtalanság, s a társadalmi igazságosság csak a jövő ideálja. Minden kor annyit ér el, amennyit tud, és ami haladást tesz, nemcsak saját erejének eredménye, hanem annak az energiának, melyet sok ezer generáció összetett munkája, szenvedése, törekvése, vágya belefektetett. Erre sokan nem gondolnak, akik mindent a saját erejüknek tulajdonítanak, s a jelenkor nemes haladásában nem látják természetes és lépcsőzetes folytatását a múlt törekvéseinek.

Több igazságosságot, ez volt kezdettől a társadalmi élet öntudatos vagy öntudatlan mozgatója, s ez adja meg a mai kor törekvéseinek és szellemi mozgalmainak etikai értékét.

S ezt kell keresnünk a feminista mozgalomban is; ha ezt benne megtaláljuk, ha a feminista mozgalom az ő eddigi haladásában a társadalmi morál progresszivitását követi, senki sem tagadhatja jogosultságát, mindenkinek el kell ismernie szociális szükségességét.

Ennek a kérdésnek beható tárgyalása persze nem végezhető el egy rövidke cikkben. Amit én most tehetek, az csak néhány útmutatás (some hints, mint az angol mondaná) a feminizmus etikai jelentősége tárgyában.